

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/272/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1117202845
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Bolebruch
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2019:1117202845.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Bolebrucha a sudcov Mgr. Patricie Skotnickej a JUDr. Alexandry Hanusovej v právnej veci žalobcu: J. F., P. XX, B. H., zastúpeného advokátom JUDr. Emilom Vaňkom, Tínie 134, proti žalovanej: Slovenská K., Y. H. F. F. H. R. R. K., Ž. X. XX, L., S. X. Š., na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I zo dňa 19.02.2018, č.k. 20C/7/2017-139, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.

Žalovanej proti žalobcovi nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcu zo dňa 06.02.2017, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanej zaplata sumy 5.557,68 eura ako náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“).

2. V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca bol uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru vo Zvolene (ďalej len „OR PZ vo Zvolene“), Č.: S.-XX/OVK-B.-XXXX, stíhaný ako obvinený pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a), písm. j) Trestného zákona (ďalej len „uznesenie o vznesení obvinenia“), keď jeho sťažnosť proti uvedenému uzneseniu prokurátor uznesením zo dňa 11.04.2013, č.k. 2Pv/65/13-7, zamietol. Následne bol žalobca uznesením Okresného súdu Zvolen zo dňa 12.04.2013, sp. zn. 0Tp/112/2013, vzatý do väzby s účinkami odo dňa 10.04.2013, pričom jeho sťažnosť Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo dňa 24.04.2013, sp. zn. 3Tpo/15/2013, zamietol. Okresný súd Zvolen uznesením zo dňa 26.07.2013, sp. zn. 0Tp/112/2013, prepustil žalobcu z väzby a následne prokurátor uznesením zo dňa 24.09.2013, č.k. 2Pv/65/13/6611-47, trestné stíhanie voči žalobcovi zastavil. Žalobca mal za to, že jeho väzba v období od 10.04.2013 do 26.07.2013, t.j. počas 108 dní, bola nezákonná, a preto za ňu požadoval odškodnenie vo forme ušlého zisku v sume 2.811,24 eura, ktorej výšku vyvodzoval od priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve Slovenskej republiky za rok 2013, t.j. zo sumy 781 eur. Zároveň si žalobca uplatňoval náhradu nemajetkovej ujmy v sume 2.764,44 eura, počítanej z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve Slovenskej republiky za rok 2012, t.j. zo sumy 763 eur. Keďže žalobca požiadal žalovanú o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody v celkovej sume 5.557,68 eura a táto jeho návrh ako nedôvodný zamietla, uplatňoval si v konaní spolu s istinou i príslušenstvo, a to úrok z omeškania vo výške 5,75 % ročne z dlžnej sumy od 01.02.2013 do zaplata.

3. Žalobca v priebehu konania navrhol zmenu žaloby z dôvodu nesprávne vyčíslenej sumy priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve za roky 2012 a 2013, keď žiadal zaviazat' žalovanú na zaplatenie náhrady škody ako ušlého zisku v sume 2.966,39 eura a náhrady nemajetkovej ujmy v sume 2.897,99 eura, t.j. celkovo sumy 5.864,38 eura spolu s ročným úrokom z omeškania vo výške 5,75 % ročne z dlžnej sumy od 05.08.2016 do zaplatenia, ktorú zmenu konajúci súd pripustil uznesením vyhláseným na pojednávaní dňa 27.11.2017.

4. Konajúci súd po vykonaní dokazovania zhodnotil, že medzi stranami nebolo sporné, že vyšetrovateľ OR PZ vo Zvolene, odbor kriminálnej polície, uznesením zo dňa 01.02.2013, Č.: S.-XX/OVK-B.-XXXX, vzniesol voči žalobcovi obvinenie pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. c) Trestného zákona, proti ktorému podal žalobca sťažnosť, ktorá bola uznesením Okresnej prokuratúry Zvolen zo dňa 11.04.2013, č.k. 2Pv/656/13-7, zamietnutá. Spornými neboli ani skutočnosti, že uznesením Okresného súdu Zvolen zo dňa 12.04.2013, sp. zn. 0Tp/112/2013, bol žalobca vzatý do väzby z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a písm. c) Trestného poriadku, s účinkami od 10.04.2013, keď Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením zo dňa 24.04.2013, sp. zn. 3Tpo/15/2013, zamietol sťažnosť žalobcu, čím potvrdil zákonnosť vzatia žalobcu do väzby, z ktorej bol žalobca prepustený uznesením Okresného súdu Zvolen zo dňa 26.07.2013, sp. zn. 0Tp/112/2013, nakoľko pominuli dôvody väzby. Žalobca tak vykonal väzbu v období od 10.04.2014 do 26.07.2013, t.j. spolu 108 dní. Následne prokuratorka okresnej prokuratúry uznesením zo dňa 24.09.2013, sp. zn. 2Pv/65/13/6611-47, zastavila trestné stíhanie žalobcu, pretože bolo nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý bolo trestné stíhanie vedené. Za tejto procesnej situácie považoval súd prvej inštancie za sporné, či žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody v dôsledku nezákonného rozhodnutia, a to uznesenia Okresného súdu Zvolen zo dňa 12.04.2013, sp. zn. 0Tp/112/2013, a v akej výške.

5. Súd prvej inštancie pri posudzovaní tejto otázky vychádzal primárne z ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z., pričom prihliadal i na námietku žalovanej týkajúcu sa existencie dôvodov podľa § 8 ods. 6 písm. a) citovaného zákona, pri ktorých právo na náhradu škody nevznikne. Z obsahu odôvodnenia uznesenia Okresného súdu Zvolen zo dňa 12.04.2013, sp. zn. 0Tp/112/2013, konajúci súd zistil, že žalobca bol vzatý do väzby z dôvodu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie a následne žalobcovi vznesené obvinenie, mal znaky zločinu lúpeže, existovalo dôvodné podozrenie, že tento skutok spáchal žalobca, čomu nasvedčovali dôkazy, najmä výpovede svedkov, ako aj samotného žalobcu, ktorý potvrdil, že strieľal zo zbrane, ktorú mal v tom čase pri sebe. Žalobca bol pritom šesť krát trestne stíhaný pre prevažne násilnú trestnú činnosť, boli voči nemu vedené a neukončené trestné stíhanie pre obdobne závažné zločiny, v tom čase bolo na Okresnom súde Zvolen vedené súdne konanie voči žalobcovi pre zločin vydierania. Vzhľadom na osobu žalobcu, charakter jeho trestnej činnosti, ako aj na skutočnosť, že sa skutku kladenému za vinu mal dopustiť v čase plynutia skúšobnej doby podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, sudca pre prípravné konanie mal za jednoznačne daný dôvod väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, nakoľko existovala dôvodná obava, že žalobca bude pokračovať v trestnej činnosti za účelom získavania finančného prospechu a prostriedkov na živobytie, keďže bol nezamestnaný. Z odôvodnenia uznesenia Okresného súdu Zvolen o vzatí žalobcu do väzby zároveň vyplývalo, že u žalobcu existoval i dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Žalobca sa na adrese trvalého bydliska dlhodobo nezdržoval, nebolo mu možné doručiť uznesenie o vznesení obvinenia a vzhľadom na opätovné spáchanie zločinu mu hrozil vysoký trest. Správnosť záverov, ku ktorým dospel Okresný súd Zvolen, potvrdil Krajský súd v Banskej Bystrici v uznesení zo dňa 24.04.2013, sp. zn. 3Tpo/15/2013. Súd prvej inštancie na základe týchto skutočností konštatoval, že zastavenie trestného stíhanie voči žalobcovi na základe uznesenia prokuratorky okresnej prokuratúry zo dňa 24.09.2013, č.k. 2Pv/65/13/6611-47, z dôvodu, že skutok, pre ktorý bolo vedené sa nestal, nemá automaticky za následok nezákonnosť rozhodnutia o väzbe; nie každé rozhodnutie v zmysle § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z.z. totiž zakladá nárok na náhradu škody, keď v tomto smere je limitáciou náhrady škody ustanovenie § 8 ods. 6 citovaného zákona; podľa neho právo na náhradu škody nevznikne, ak si osoba zavinila uloženie trestu, ochranného opatrenia alebo väzby. Zavinenie na vzatí do väzby bolo pritom potrebné skúmať z hľadiska dôvodov, pre ktoré bol žalobca vzatý do väzby, a to vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam, ktoré súd rozhodujúci o väzbe zvažoval a ktorými vzatie do väzby odôvodnil. So zreteľom na tieto dôvody obsiahnuté v odôvodnení uznesenia Okresného súdu Zvolen zo dňa 12.04.2013 o vzatí žalobcu do väzby, ako aj uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 24.04.2013, sp. zn. 3Tpo/15/2013, sa konajúci súd stotožnil s vyjadreniami žalovanej o tom, že u žalobcu boli naplnené predpoklady podľa § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z.z. na nepriznanie nároku na náhradu škody. Žalobca si väzbu zavinil sám, najmä svojou predchádzajúcou trestnou činnosťou (v čase vzatia

do väzby bol šesť krát súdne trestaný), tým, že boli voči nemu vedené ďalšie trestné stíhania, žalobca bol obžalovaný zo zločinu vydierania (súdne konanie na Okresnom súde Zvolen), pričom žalobca sa mal skutku, pre ktorý bol obvinený, dopustiť v čase plynutia skúšobnej doby podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody. Zároveň sa žalobca v mieste trvalého pobytu nezdržoval, nebolo mu možné doručiť uznesenie o vznesení obvinenia zo dňa 01.02.2013, a preto prihladajúc na hrozbu vysokého trestu za spáchanie ďalšieho zločinu, bol naplnený i predpoklad útekovvej väzby. Podľa mienky konajúceho súdu rozhodnutím o vzatí do väzby nedošlo k neoprávnenému zásahu do práv žalobcu, keď toto rozhodnutie predstavovalo ústavou dovolený prostriedok dočasného obmedzenia osobných slobôd osoby obvinenej zo spáchania trestného činu, a teda išlo o legálny prostriedok na zabezpečenie dosiahnutia účelu trestného konania. Uvedené rozhodnutie nezaložilo nárok žalobcu na náhradu škody najmä vzhľadom na to, že si väzbu zaviniť žalobca sám v zmysle § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z.z. Súd prvej inštancie v tomto smere zdôraznil, že sám žalobca sa priznal k strelaniu zo zbrane na verejnosti, čo prispelo k jeho vzatiu do väzby, pričom i výpovede poškodeného a svedkov v čase rozhodovania o väzbe jednoznačne poukazovali na žalobcu ako na páchatel'a. Skutočnosť, že svedkovia a poškodený zmenili v priebehu trestného konania svoje pôvodné výpovede nasvedčovala podľa mienky konajúceho súdu tomu, že sudca pre prípravné konanie mal v čase rozhodovania o väzbe žalobcu k dispozícii iné fakty, aké existovali v čase zastavenia trestného stíhania, čo nemohlo mať za následok, že v čase rozhodovania o väzbe postupoval nezákonne.

6. Sumarizáciou všetkých týchto skutočností dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobcovi nárok na náhradu škody nevznikol, pretože boli naplnené predpoklady ustanovenia § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z.z. vylučujúce priznanie nároku na náhradu škody, nakoľko žalobca si väzbu zaviniť sám. Z tohto dôvodu konštatoval, že podrobné dokazovanie ohľadom výšky uplatňovanej škody by bolo nevhodné a neefektívne.

7. I napriek vyššie vyslovenému záveru súd prvej inštancie dodal, že pokiaľ išlo o nárok na náhradu ušlého zisku v sume 2.996,39 eura tento žalobca v konaní nepreukázal. Žalobca netvrdil, že by bol pred vzatím do väzby zamestnaný, pričom sám potvrdil, že nebol v žiadnom pracovnom pomere, ktorá skutočnosť vyplynula i z odôvodnenia rozhodnutia Okresného súdu Zvolen o vzatí žalobcu do väzby. Sudca pre prípravné konanie túto okolnosť vyhodnotil ako dôvod pre vzatie do väzby, pretože existovala obava, že si žalobca trestnou činnosťou bude zháňať finančné prostriedky na živobytie. Vzhľadom na to, že žalobca nepreukázal, že skutočne prišiel o zárobok v deklarovanej výške, považoval súd prvej inštancie nárok na náhradu ušlého zisku za nedôvodný a nepreukázaný. K obdobnému záveru dospel konajúci súd i v prípade nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Samotné strohé konštatovanie žalobcu o zásahu do jeho súkromného a rodinného života, o obmedzení jeho slobody pohybu, práva na súkromie a o ujme na základných právach, slobodách a na dôstojnosti nepovažoval pritom za postačujúce na preukázanie vzniku nemajetkovej ujmy na strane žalobcu. Vzhľadom na tieto zistenia, súd prvej inštancie vyvodil, že žalobcovi nevznikla v príčinnej súvislosti s rozhodnutím Okresného súdu Zvolen o vzatí do väzby žiadna škoda, a preto žalobu žalobcu s poukazom na § 1, § 3 ods. 1, 2, § 4 ods. 1 písm. b), § 5 ods. 1, § 6 ods. 1 až 3, § 8 ods. 6 písm. a), § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 17 ods. 1 až 4 a § 18 ods. 1, 3 zákona č. 514/2003 Z.z. zamietol.

8. Súd prvej inštancie zamietol i nárok žalobcu na zaplatenie úroku z omeškania. Mal za to, že povinnosť zaplatiť náhradu škody v peniazoch vzniká až na základe rozhodnutia, v ktorom je určená peňažná suma a doba plnenia, pričom až uplynutím takto určenej lehoty plnenia sa dostáva dlžník do omeškania. Vzhľadom na to, že žalovaná sa nedostala do omeškania s platením peňažnej sumy žalobcovi, nemohol žalobcovi vzniknúť nárok na zaplatenie úrokov z omeškania v zmysle § 517 ods. 1, 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) v spojení s § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka.

9. O trovách konania rozhodol konajúci súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“) keď žalovanej, ktorá vo veci mala úspech nepriznal nárok na ich náhradu, nakoľko z obsahu spisu nevyplývalo, že by jej nejaké trovy konania vznikli.

10. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca z dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) C.s.p. a žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a jeho žalobe vyhovel, alternatívne vec zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dôvodil, že v konaní si

uplatňoval nárok na náhradu škody len z jedného právneho titulu, a to uznesenia Okresného súdu Zvolen zo dňa 12.04.2013, sp. zn. 0Tp/112/2013, ktorým bol vzatý do väzby. Žalobca sa nestotožnil s právnym posúdením tohto uznesenia ako súladného so zákonom, nakoľko jeho nezákonnosť bola v zmysle dikcie obsiahnutej v § 8 ods. 5 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. daná ex lege zastavením trestného stíhania, bez potreby ďalšieho preukazovania. Uvedenému názoru nasvedčovala i rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozhodnutia vo veci sp. zn. 4MCdo 15/2009, sp. zn. 4Cdo 183/2009, sp. zn. 1Cdo 68/2010, sp. zn. 7Cdo 27/2011, sp. zn. 8Cdo 53/2014). Pokiaľ súd prvej inštancie pri posudzovaní (ne)zákonnosti uznesenia o jeho vzatí do väzby vychádzal len zo samotného uznesenia Okresného súdu Zvolen o vzatí do väzby, nielenže nerešpektoval ustanovenie § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z.z., ktoré za kritérium posudzovania zákonnosti ustanovuje zastavenie trestného stíhania, ale ani ustálenú súdnu prax. Žalobca mal za to, že súd prvej inštancie týmto postupom prekročil právomoc, ktorá mu bola zverená zákonom. Predmetom dokazovania a hodnotenia súdu v civilnom súdnom konaní totiž nemôže byť skutočnosť, či v čase vydania uznesenia o vzatí do väzby existoval dôvod jeho vzatia do väzby, keď táto otázka je ponechaná orgánom činným v trestnom konaní. Konajúci súd bol povinný rešpektovať závery trestného stíhania a vychádzať len zo skutočností, že trestné stíhanie žalobcu bolo zastavené uznesením Okresnej prokuratúry vo Zvolene zo dňa 24.09.2013, sp. zn. 2Pv/65/13/6611. Na posúdenie zákonnosti uznesenia o vzatí do väzby nemala podľa žalobcu vplyv okolnosť tvrdená žalovanou, ktorú si následne osvojil i súd prvej inštancie, a to, že sa sám v trestnom konaní priznal k strieľaniu zo zbrane, čo malo prispieť k jeho vzatiu do väzby. Z výsluchov svedkov a z konfrontácií vykonaných pred vydaním uznesenia o vzatí do väzby vyplynulo, že na mieste činu sa nachádzala nejaká zbraň, o ktorej on sám potvrdil, že bola plynovou pištoľou. Konajúci súd opomenul vziať do úvahy, že trestné stíhanie žalobcu za zločin lúpeže sa viedlo na základe krivého obvinenia oznamovateľa trestného činu, ktorý napokon sám bol za toto krivé obvinenie trestne stíhaný a odsúdený.

11. Žalobca sa nestotožnil ani s názorom konajúceho súdu o tom, že si väzbu zaviniť sám svojou predchádzajúcou trestnou minulosťou, ktorý záver považoval za nesprávnu interpretáciu zákonnej limitácie nároku na náhradu škody v zmysle § 8 ods. 6 zákona č. 514/2003 Z.z. Pokiaľ išlo o dôvody väzby, vo vzťahu k dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku žalobca uviedol, že zo žiadneho z rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní nevyplynulo, že by ho nevedeli zastihnúť na mieste, kde býval, nedoručili mu písomnosti, či inak nevedeli zabezpečiť jeho prítomnosť. Samotná skutočnosť, že pri prvom výsluchu uviedol viacero adries pobytu svedčila len o jeho snahe spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní a byť im k dispozícii, a nie o jeho úmysle sa trestnému stíhaniu vyhýbať; nemohla teda existovať dôvodná obava z jeho úteku alebo skrývania sa. Pokiaľ išlo o dôvody jeho preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, s ohľadom na povahu skutku kladeného mu za vinu, žalobca uviedol, že nebolo možné, aby pokračoval v tom skutku, pre ktorý sa voči nemu viedlo trestné stíhanie, ak sa tento skutok nestal; pokiaľ by sa za zavinenie väzby považovala aj predchádzajúca recidíva, nárok na náhradu škody by mohol byť priznávaný len prvopáchatelom, ktorí neboli súdne trestaní. Žalobca nepoprel predchádzajúce odsúdenia, len žiadal, aby konajúci súd pri posudzovaní nároku na náhradu škody nestotožňoval dôvody vzatia do väzby s dôvodmi na posúdenie oprávnenosti vzniku nároku na náhradu škody. Dôvodné zavinenie väzby by malo bezprostredne súvisieť so skutkom, pre ktorý bol vzatý do väzby, a nie odkazovať na jeho predchádzajúci život a s tým súvisiace dôvodné obavy, ktoré sa vzhľadom na závery trestného stíhania ukázali ako neopodstatnené. Žalobca si teda uvalenie väzby a zotrvanie v nej osobne nezavinil; práve naopak, bol vadne pozbavený osobnej slobody, čím boli dané podmienky zodpovednosti štátu za škodu. V tomto smere poukázal na niektoré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako aj Krajského súdu v Banskej Bystrici vo veci sp. zn. 17Co/160/2011 a sp. zn. 17Co/565/2015, a Krajského súdu v Trnave vo veci sp. zn. 25Co/287/2015. Za dôkaz zavinenia väzby nebolo možné podľa žalobcu považovať ani odpis z registra trestov, na ktorý sa odvolávala žalovaná; jeho výpovedná hodnota bola totiž obmedzená na taxatívny výpočet predchádzajúcich odsúdení, ktoré on sám nikdy nerozporoval.

12. Žalobca konajúcemu súdu vytýkal i záver založený na tom, že nepreukázal vznik nároku na ušlý zisk a na nemajetkovú ujmu. Samotná skutočnosť, že pred vzatím do väzby bol nezamestnaný ešte nemohla automaticky znamenať, že mu žiadna škoda nevznikla. Pokiaľ by totiž nebol vo väzbe, naďalej by vykonával brigádnicke práce, na ktorých by si zarobil okolo 600 eur mesačne a mohol tak prispievať i na spoločnú domácnosť; brigádnicke práce totiž nemali len príležitostný charakter, nakoľko žalobca túto prácu vykonával pravidelne, každý mesiac, najmä pre svojich známych a kamarátov, bez pracovnej zmluvy alebo dohody o pracovnej činnosti. Vzhľadom na pravidelný beh okolností žalobca teda očakával a predpokladal, že by túto sumu zarobil aj v období väzby, pričom nevyučoval ani, že

by sa zamestnal v trvalom pracovnom pomere; umiestnením do väzby tak prišiel o pravidelný mesačný zárobok a o možnosť hľadať si prácu. Z týchto dôvodov žalobca na účely stanovenia výšky majetkovej škody vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve Slovenskej republiky v roku 2012 a ušlý zisk stanovil na sumu 2.966,39 eura. Pokiaľ išlo o výšku nemajetkovej ujmy, tú žalobca stanovil na základe právnej úpravy zákona č. 514/2003 Z.z., vychádzajúc aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky vo veci sp. zn. 30Cdo 2357/2010. Žalobca poukázal na to, že ku konkrétnym zásahom väzby do jeho súkromného a rodinného života, ako aj do jeho povesti a cti sa vyjadril jeho zástupca na pojednávaní súdu dňa 27.11.2017 a v záverečnej reči, s ktorými skutočnosťami sa konajúci súd nevysporiadal. Žalobcovi pritom uznesením o vzatí do väzby jednoznačne vznikla škoda, čím bola daná i príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou.

13. A napokon žalobca vo vzťahu k požadovanému úroku z omeškania uviedol, že z dikcie § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. vyplýva, že príslušný orgán je povinný nahradiť uplatnenú škodu najneskôr do 6 mesiacov od jej riadneho uplatnenia. Žalobca dňa 29.01.2016 odoslal žalovanej žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, pričom jej zamietavú odpoveď prevzal jeho právny zástupca dňa 05.08.2016, teda po uplynutí zákonnej 6 - mesačnej lehoty. Uvedený dátum preto podľa mienky žalobcu treba považovať za začiatok omeškania žalovanej so splnením povinnosti, ktorý má za následok vznik jeho nároku na zaplatenie úrokov z omeškania.

14. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadrila.

15. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 C.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie, prejednal odvolanie žalobcu bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.) dospel k záveru, že jeho odvolanie nie je dôvodné. Odvolací súd rozsudok verejne vyhlásil dňa 31.10.2019 (§ 378 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 219 ods. 3 C.s.p.).

16. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 514/203 Z.z. právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní.

17. Podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 514/2003 Z.z. ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu. Právo podľa odseku 1 možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov. Splnenie tejto podmienky sa nevyžaduje, ak ide o prípady hodné osobitného zreteľa.

18. Podľa § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z.z. právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o väzbe má ten, kto bol vzatý do väzby, ak a) bolo proti nemu zastavené trestné stíhanie, b) bol oslobodený spod obžaloby alebo c) vec bola postúpená inému orgánu.

19. Podľa § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. právo na náhradu škody nevznikne, ak si osoba uloženie trestu, ochranného opatrenia alebo väzbu zavinila sama.

20. Preskúmaním súdneho spisu sa odvolací súd stotožnil so skutkovým a právnym posúdením danej veci, ako aj s následným záverom súdu prvej inštancie ohľadne zavinenia žalobcu na vzatí do väzby, a tým existencie dôvodu vylučujúceho nárok na náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vrátane príslušenstva, podľa § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. Je pravdou, že súd prvej inštancie sa v rámci posúdenia dôvodnosti žalobného nároku zaoberal i otázkou (ne)zákonnosti uznesenia Okresného súdu Zvolen zo dňa 12.04.2013, sp. zn. 0Tp/112/2013, vyhodnotiac ho za rozhodnutie zákonné, ktorú skutočnosť žalobca v odvolaní namietal. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku je však zrejmé, že zákonnosť predmetného uznesenia konajúci súd vyslovil v spojitosti s existenciou dôvodov väzby podľa Trestného poriadku, t.j. majúc za to, že nešlo o rozhodnutie svojvoľné, ale o ústavou dovolený prostriedok dočasného obmedzenia osobnej slobody žalobcu, založený na zákonom predpokladaných dôvodoch väzby. Uvedená okolnosť nemohla mať a ani nemala vplyv na správnosť následného záveru konajúceho súdu o vylúčení nároku žalobcu na náhradu škody z dôvodov podľa § 8 ods. 6 písm. a)

zákona č. 514/2003 Z.z. Treba uviesť, že ustanovenie § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z.z. vymedzuje zvláštnu kategóriu rozhodnutí vydaných v trestnom konaní, pri ktorých vzhľadom na ich špecifický charakter, sú podmienky zodpovednosti štátu stanovené odlišne od všeobecnej úpravy. V prípade splnenia podmienok definovaných v predmetnom ustanovení § 8 ods. 5 zákona č. 514/2003 Z.z. teda v zásade dochádza k vzniku práva na náhradu škody, za predpokladu, že neexistujú dôvody na vylúčenie tohto práva. Súd prvej inštancie pri posúdení tejto otázky nepochybne vychádzal z obsahu odôvodnenia uznesenia Okresného súdu Zvolen zo dňa 12.04.2013, sp. zn. 0Tp/112/2013, keď vzhliadol na dôvody, ktorými sudca pre prípravné konanie odôvodňoval obavu z toho, že žalobca bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti (§ 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku), resp. že pri ponechaní na slobode žalobca ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu, prípadne trestu (§ 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku). Tieto skutočnosti následne konajúci súd vyhodnotil za také, ktoré mali za následok zánik práva žalobcu na náhradu škody v zmysle § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. S týmto názorom súdu prvej inštancie sa možno stotožniť.

21. Podľa konštantnej súdnej judikatúry sú pre posúdenie, či si obvinený zaviniť väzbu sám významné skutočnosti, ktoré boli dôvodom jeho vzatia do väzby, jej trvania, prípadne predĺženia, pričom z hľadiska formy zavinenia, postačovala i nevedomá nebanlivosť. Zavinenie obvineného na vzatí do väzby znamená, že jeho zavinené konanie bolo dôvodom k podaniu a vyhovneniu návrhu na jeho vzatie do väzby. Rozhodné je teda to, či konanie obvineného vyvolalo a bolo dôvodom obavy zakladajúcej dôvod, pre ktorý bol vzatý do väzby (k tomu rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 31.03.2004, sp. zn. 25Cdo 2255/2002). Nie je významné, či konanie obvineného vyvolalo podozrenie, že bol spáchaný trestný čin a tak naplnilo skutkovú podstatu trestného činu, pre ktorý bol trestne stíhaný, ale to, či jeho chovanie, resp. konanie bolo dôvodom k obave, že utečie, bude mariť vyšetrovanie alebo bude pokračovať v trestnej činnosti (k tomu rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 26.11.2003, sp. zn. 25Cdo 882/2003).

22. Odvolací súd, zhodne so súdom prvej inštancie poukazuje na obsah odôvodnenia uznesenia Okresného súdu Zvolen zo dňa 12.04.2013, sp. zn. 0Tp/112/2013, ktorým bol žalobca vzatý do väzby. Nepochybne z neho vyplýva, že na obmedzenie osobnej slobody žalobcu existovalo viacero dôvodov, keď okrem predchádzajúcej trestnej minulosti žalobcu (bol šesť krát súdne trestaný), boli proti nemu vedené viaceré trestné stíhania (pred OR PZ Rimavská Sobota a OR PZ Zvolen) a na Okresnom súde Zvolen sa viedlo súdne konanie vo veci obžaloby žalobcu pre trestný čin vydierania; vo všetkých prípadoch išlo o konkrétne konania žalobcu majúce znaky konkrétnej násilnej trestnej činnosti, ktoré v spojení s tým, že žalobca nedisponoval stálym príjmom vyvolalo obavu, že bude v trestnej činnosti pokračovať práve za účelom získania takého príjmu. Za rozhodnú na vyvodenie záveru o zavinení žalobcu na vzatí do väzby podľa mienky odvolacieho súdu, bolo potrebné považovať najmä skutočnosť, že žalobca sa mal dopustiť spáchania skutku kladenému za vinu v čase plynutia skúšobnej doby podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody. Počas plynutia tejto skúšobnej doby sa žalobca vedome dopustil konania, ktoré vzhľadom na v tom čase zadovážené dôkazy, vykazovalo znaky protiprávneho konania - trestného činu. Žalobca mal spáchať skutok za použitia vecí, ktorú i prítomní svedkovia považovali za zbraň (viď výpoveď svedka H. Ď. C. H. R. na Č..Z.. XX), pričom za zbraň v trestnom chápaní treba považovať každú vec, ktorou možno urobiť útok proti telu dôraznejším; trestný čin je potom spáchaný so zbraňou, ak páchatel použije napodobeninu zbrane alebo ju má pri sebe s úmyslom, aby bola považovaná za pravú (§ 122 ods. 3 Trestného zákona). V čase, keď bol žalobca v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody, a teda sa nemal dopustiť žiadneho konania vyvolávajúceho čo i len náznak protiprávnosti, si musel byť vedomý toho, že pokiaľ má pri sebe vec, ktorá by mohla byť vnímaná ako zbraň, a túto použije v súvislosti so žiadosťou o poskytnutie tovaru alebo služby (v danom prípade drogy), dokonca z nej i vystrelí, môže vyvolať dôvodné podozrenie z páchania protiprávneho úkonu, majúceho i znaky trestného činu.

23. I keď sa okolnosť podozrenia zo spáchania trestného činu lúpeže žalobcom nepotvrdila a trestné stíhanie bolo napokon voči nemu zastavené uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry Zvolen zo dňa 24.09.2013, sp. zn. 2Pv/65/13/6611, v čase rozhodovania o vzatí žalobcu do väzby mal sudca pre prípravné konanie preukázané také konkrétne konanie žalobcu, ktoré vyvolalo obavu z možného pokračovania žalobcu v trestnej činnosti, a tým i dôvod na jeho vzatie do väzby. Toto konanie spočívalo v konkrétnom správaní žalobcu, ktoré v tom čase vyvolávalo dôvodné podozrenie, že naplní znaky viacerých trestných činov. Zároveň, žalobca mal nepochybne pri sebe vec, ktorá s ohľadom na výpovede svedkov a súvisiace okolnosti, mohla byť považovaná za zbraň v trestnom zmysle slova, pričom túto

účelovo použil a to v čase, kedy bol povinný viesť riadny život a dodržiavať všetky zákonné normy. Možno potom uzavrieť, že vyššie opísané správanie žalobcu vyvolalo oprávnenosť obavy, zakladajúcej nielen dôvod vzatia žalobcu do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ale malo za následok aj zavinenie na uvalení väzby.

24. Pokiaľ išlo o ostatné súdom prvej inštancie posudzované dôvody zavinenia väzby spočívajúce v osobe žalobcu (recidivista, ktorý bol už šesťkrát súdne trestaný), ako i tie majúce za následok dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, odvolací súd sa stotožnil s názorom žalobcu, že tieto nevyvolali následok predpokladaný podľa § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. Nemožno zavinenie na uvalení väzby vidieť len v tom, že žalobca bol osobou niekoľkokrát súdne trestanou pre zväčša majetkové trestné delikty, prípadne, že až pri svojom výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie oznámil adresy, na ktorých sa mal zdržiavať a preberať súdne zásielky, nakoľko tu mimo rámec dôvodov väzby absentovalo konkrétne konanie žalobcu, z ktorého by jednoznačne vyplývalo, že sa svojím správaním vedome alebo len z nedbanlivosti podieľal na vzatí do väzby.

25. Vychádzajúc z vyššie uvedeného možno uzavrieť, že okolnosť, že v priebehu trestného konania vyšlo najavo, že sa žalobca nedopustil skutku, pre ktorý bol trestne stíhaný a trestné stíhanie bolo voči nemu zastavené, nič nemení na tom, že jeho konkrétne zavinené konanie bolo príčinou vzatia do väzby. Táto okolnosť mala za následok zánik práva žalobcu na zaplatenie náhrady škody a nemajetkovej ujmy, vrátane úroku z omeškania (ako príslušenstva uplatnenej pohľadávky), podľa § 8 ods. 6 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z., a tým i zamietnutie jeho nároku uplatneného titulom rozhodnutia o vzatí do väzby, bez potreby skúmania ďalších predpokladov zodpovednosti za škodu, ktorými sú existencia škody a príčinnej súvislosti medzi rozhodnutím o väzbe a škodou.

26. Odvolací súd sa i napriek uvedenému stotožnil i so záverom súdu prvej inštancie, ktorý konštatoval, že žalobca nepreukázal ani vznik škody ako ušlého zárobku a nemajetkovej ujmy.

27. Pokiaľ išlo o nárok na náhradu ušlého zárobku, odvolací súd udáva, že pre posúdenie, či žalobcovi v súvislosti s vykonanou väzbou vznikla strata na zárobku, bolo rozhodujúce, či žalobca iba v dôsledku výkonu väzby prišiel o zárobok, ktorý by inak, nebyť väzby, aj skutočne dosiahol. Za týmto účelom bol žalobca povinný tvrdiť a zároveň preukázať, že pred vzatím do väzby dosahoval pravidelný mesačný príjem a o tento prišiel práve v dôsledku obmedzenia osobnej slobody. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že pokiaľ žalobca tvrdil, že v období pred vzatím do väzby nebol zamestnaný v trvalom pracovnom pomere, keď pracoval brigádnicke a každý mesiac zarobil cca 600 eur, ktorý príjem predpokladal dosiahnuť aj v čase, keď súdy rozhodli o obmedzení jeho osobnej slobody, tieto skutočnosti nijako a ničím nepreukázal. K odškodniteľnej strate na zárobku môže síce výnimočne dôjsť aj v situácii, kedy poškodený v dobe vzatia do väzby nepracoval, avšak preukázateľne mal do zamestnania nastúpiť a len v dôsledku vzatia do väzby sa tak nestalo (k tomu rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 27.06.2022, sp. zn. 25Cdo 2035/2000). Žalobca však túto skutočnosť nepreukázal, keď nepreukázal, že v okamžiku vzatia do väzby mal dojednaný vznik pracovného alebo obdobného pomeru s konkrétnym zamestnávateľom, v rámci ktorého mal dosiahnuť určitý príjem a vzatie do väzby mu v tom zabránilo. Žalobca tak neunesol dôkazné bremeno preukázania nároku na náhradu škody, čo do jeho právneho základu.

28. Vo vzťahu k existencii nemajetkovej ujmy odvolací súd udáva, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká za súčasného splnenia dvoch podmienok, a to, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na spôsobenú ujmu a jednak, že nie je možné túto ujmu uspokojiť inak. Nemajetková ujma pritom predstavuje zásah do inej ako majetkovej sféry poškodeného vplývajúcej na jeho povesť, doterajší súkromný a pracovný život, rodinné vzťahy a spoločenské postavenie. Poškodený nie je zbavený povinnosti preukázať vznik tejto nemajetkovej ujmy v jednotlivých oblastiach života (§ 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z.) a že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočne účinným a efektívnym prostriedkom na vyváženie takto vzniknutej ujmy. Z uvedeného možno vyvodiť, že len samotná existencia nezákonného rozhodnutia nemá bez ďalšieho za následok vznik nároku na nemajetkovú ujmu. Aj tu platí povinnosť preukázania nemajetkovej ujmy, keďže konanie o náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z.z. je súdnym konaním, v ktorom platí zásada kontradiktórnosti a unesenia dôkazného bremena. Existenciu nemajetkovej ujmy žalobca v konaní nepreukázal.

29. Sumarizáciou vyššie uvedeného možno uzavrieť, že súd prvej inštancie dospel vykonaným dokazovaním ku správnym skutkovým zisteniam, ktoré následne správne posúdil po právnej stránke uzavierajúc, že žalobca v konaní nepreukázal oprávnenosť nároku, ktorým sa voči žalovanej domáhal náhrady škody a nemajetkovej ujmy, vrátane príslušenstva, titulom rozhodnutia o vzatí do väzby podľa zákona č. 514/2003 Z.z.; uvedený záver nespochybnili ani skutočnosti uvádzané žalobcom v odvolaní. Vzhľadom na to, že odvolací súd nepovažoval žalobcom uvádzané tvrdenia za také, ktoré by svojou relevanciou boli spôsobilé privodiť zmenu napadnutého rozhodnutia, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 C.s.p. potvrdil.

30. Odvolací súd rozhodol o nároku na náhradu trov odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p. a § 262 ods. 1 C.s.p. tak, že žalovanej, ktorá mala v odvolacom konaní úspech, nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, nakoľko jej v odvolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

31. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).